

BENJAMIN MYERS

MAR OBERT

TRADUCCIÓ DE L'ANGLÈS
DE NEUS BONILLA BENAGES

BARCELONA 2021

QUADERNS CREMA

TÍTOL ORIGINAL *The Offing*

Publicat per
QUADERNS CREMA
Muntaner, 462 - 08006 Barcelona
Tel. 934 144 906 - Fax. 934 636 956
correu@quadernscrema.com
www.quadernscrema.com

© 2019 by Ben Myers
© de la traducció, 2021 by Neus Bonilla Benages
© d'aquesta edició, 2021 by Quaderns Crema, S.A.

Drets exclusius d'edició en llengua catalana:
Quaderns Crema, S.A.

Il·lustració de la coberta de Leonard Beard

ISBN: 978-84-7727-648-7
DIPÒSIT LEGAL: B. 9134-2021

AIGUADEVIDRE *Gràfica*
QUADERNS CREMA *Composició*
ROMANYÀ-VALLS *Impressió i relligat*

PRIMERA EDICIÓ *juny de 2021*

Sota les sancions establertes per les lleis,
queden rigorosament prohibides, sense l'autorització
per escrit dels titulars del copyright, la reproducció total o
parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment mecànic
o electrònic, actual o futur—inclouent-hi les fotocòpies i la difusió
a través d'Internet—, i la distribució d'exemplars d'aquesta
edició mitjançant lloguer o préstec públics.

Per a l'Adelle.

Avui he deixat enrere casa meva,
un lloc de camps ben verds i d'assossec.
L'estiu, estrany, arriba sense treva,
li veig el rostre i no l'hi reconec.

JOHN CLARE, «Emprendre el vol»

¿On ha anat a parar, la vida?

És una pregunta que em faig cada dia davant del mirall, i, amb tot, la resposta em defuig. Només hi veig un estrany mirant-me.

M'arrossego cap a la cuina, on remeno el te i vaig fent cullerades del bol de farinetes de l'esmorzar, remugant el mantra «No seràs mai tan jove com ho ets ara», però no són més que paraules buides entre els llavis. No puc enganyar el temps, ni a mi mateix. Sempre seré tan vell com sóc ara, i encara més.

La pintura dels taulons s'ha desgastat d'arrossegar-hi els peus, adolorits d'haver recorregut tants i tants quilòmetres; la fusta n'ha quedat bombada, com el buc d'un galió encaïllat a la sorra, i el pas dels dies i les estacions també ha convertit el prat en una massa feréstega. Uns quants estius per aquí, alguns hiverns llargs per allà; fortuna, infàmia, malaltia, una mica d'amor, una mica més de sort, i de cop et trobes mirant per l'extrem equivocat del telescopi.

Últimament tot em fa mal, no només els peus. Les cames, les mans, els ulls. Noto fiblades als canells i els dits d'haver-me passat la vida teclejant. Un dolor em rosega constantment les cervicals i em meravella el simple fet que el meu cos hagi aguantat tant de temps; és gairebé un miracle. A vegades em fa l'efecte que només s'aguanta amb filaments de records i tendons d'esperança. La ment és un museu colgat de pols.

Però un dia en vaig ser, de jove; un vailet inexpert, i això no podrà canviar mai. La memòria em permet tornar-ho a ser.

Aleshores no sabia de què era capaç, el llenguatge. No entenia el poder, la força de les paraules. Aquell estiu, la complexa màgia del llenguatge m'era tan aliena com el país canviat que vaig descobrir al meu voltant. Ara creix dins meu una cosa insidiosa que ha arrelat profundament. Lianes que se m'entortolliguen i m'estrenyen. Jo en sóc el portador passiu. Massa cansat per resistir-m'hi, les accepto i no faig res; només preguntar-me on ha anat a parar, la vida. I espero.

L'escriptori és vell i la cadira cruix. N'he fet arreglar les juntes i la tapisseria dos cops. De tant en tant la vella estufa de llenya escup fum a l'habitació, i el canaló està taponat de molsa. Una de les finestres està esquadada, i aviat hauré de trobar algú que em repari el teulat. Tot plegat necessita reformes, però jo ja sóc massa vell; l'edifici i tot el que hi ha dins em sobreviuran. L'antic processador de textos funciona, per això. Tant ell com jo encara en tenim, d'energia, i mentre també hi hagi electricitat tinc alguna cosa a compartir.

Assegut aquí, al costat de la finestra oberta, amb una brisa d'allò més lleugera que m'acosta la refuladissa dels ocells i l'olor d'un últim estiu que tot just treu el cap, m'aferro a la poesia com m'aferro a la vida.

La badia s'obria davant meu, una gran conca esculpida pel trencament de la glacera i el constant degoteig de l'aigua fa centenars de milers d'anys.

Hi vaig arribar pel nord, des d'on es veia un semiamfiteatre gegant ple de granges i poblets escampats per una terra que davallava en forma d'embut des dels erms esquitxats de lila fins a un mar opalí. Un grupet de cases desendregades i entaforades en una clivella de terra s'abocava perillosament sobre el mar. Entre elles i l'aigua, una estreta línia de sorra lluent. Una cinta de bronze.

Les casetes s'alçaven capritxosament per sobre la marea baixa, damunt d'un penya-segat engrunadís, poc compacte, d'argila humida, que els esquitxos de sal i el frec de les ones anaven erosionant. Semblaven navegants embarcants, naufrags de tempestes centenàries. El temps soscavava aquesta costa, tornant a esculpir l'illa en una època d'incertesa.

Em vaig adonar que el mar ens recorda la naturalesa efímera de tota matèria sòlida, i que les úniques fronteres de veritat no són les trinxeres ni els refugis ni els punts de control, sinó les que hi ha entre la roca, el mar i el cel.

Vaig aturar-me a omplir la cantimplora en una font que hi havia al costat de la carretera i que rajava sobre un abeurador de pedra, i vaig tenir la sensació d'haver-me endinsat en una obra d'art. El sol era un disc d'un blanc brillant i relluent sobre un paisatge velat, i vaig entendre, potser per primera vegada, què ens impulsa a agafar un pinzell o compondre un vers: el desig de capturar aquella sensació

que t'accelera el pols, aquell *ara i aquí* evocat per una imatge imponent, inesperada. L'art era un intent de preservar l'ambre del moment.

L'aigua fresca em va lliscar com cordills de seda fins a l'estómac, refrescat momentàniament. No hi ha aigua més bona que la que raja fresca de la font i beus amb algun recipient metàl·lic o directament del sortidor. És com si en realcés el gust.

Vaig fer-ne uns quants glops més i seguidament vaig fer cassoleta amb les mans sota el raig, que em va enrogir els palmells, i em vaig passar una mica d'aigua pel front, la cara i la nuca. Vaig tornar a omplir la cantimplora i vaig emprendre el camí.

Hi havia hagut una guerra, i, per bé que el conflicte ja s'havia acabat, encara cremava en els homes i les dones que se l'havien emportat a casa.

La mantenien viva als ulls, els pesava a les espatlles com un mantell amarat de sang. També els brotava al cor com una flor negra que hi havia arrelat i que ja no es podria erradicar. Les llavors eren massa tòxiques i s'havien sembrat massa profundament, i això feia que els records fossin perennement verinosos.

Les guerres no s'acaben quan s'aturen les batalles, i en aquell moment era com si el món fos ple de forats. Jo el veia ple de cicatrius, esmicolat; un món que, a mans dels poderosos, havia perdut el sentit. Tot s'havia trencat, tot s'havia consumit.

Jo no era ni prou gran per haver-me convertit en heroi ni prou jove per haver-me estalviat les imatges dels noticiaris cinematogràfics i les ombres llargues i fosques que els soldats provinents del front arrossegaven darrere seu com

taüts buits. Una guerra no té vencedor: simplement, n'hi ha que hi perden una mica menys que els altres.

Quan va esclatar jo era un nen, i quan va acabar, un noi. El conflicte havia fet que la pèrdua fos visible a tot arreu: planava sobre l'illa com un gran núvol pesant, i això no ho podien canviar ni les banderes de vermell, blanc i blau, ni les medalles sobre els pits afligits dels supervivents.

Faríem bé de no creure'ns el que ens diuen els llibres d'història: la victòria aliada no va deixar cap regust dolç, i els hiverns que van seguir van ser tan gelats i implacables com sempre. El cas és que, encara que els fenòmens naturals no tinguin cap relació amb la bogeria humana, ara, havent vist les primeres imatges del filat de filferro espinós i les fosses comunes, fins i tot la neu verge semblava impura.

Amb tot, als dels joves, el conflicte era una entitat abstracta, un record heretat que començava a apagar-se. No era la nostra, aquella guerra. No ens podia esguerrar una vida que ni tan sols havia començat.

Més aviat al contrari, perquè a mi m'havia despertat la set d'aventura, l'ansia d'anar més enllà dels confins del carrer, allà on les lloses finalment donaven pas als camps i les terres industrials del nord d'Anglaterra s'estenien sota la primera brisa càlida d'una època de creixement. Volia explorar el que hi havia més enllà d'aquell miratge centellejant que convertia l'horitzó en un oceà ondulat de vegetació en ple floreg.

Tenia setze anys i em sentia lliure i afamegat. Afamegat de menjar, com tothom—les penúries van durar encara molts anys—, però també d'altres coses no comestibles. Els que teníem la sort de ser vius vèiem el present com un recipient buit i molt valuós que calia omplir d'experiències. Ara valoràvem més el temps, conscients que era l'únic que teníem en abundància, si bé la guerra ens havia ensenyat

que també era un recurs limitat. Gastar-lo imprudentment, dilapidar-lo, era un pecat tan gran com qualsevol altre.

Érem nois i noies joves, i vivíem pels que havien caigut en altres països o havien mort a trets com perdius el primer dia que s'obre la veda de caça, o aquelles pobres ànimes pansides enterrades en fosses comunes.

La vida era allà, esperant que l'engolissis amb avidesa, que te la cruspissis i te l'empassessis. Tenia tots els sentits amatents, i eren insaciabls: em devia, tant a mi mateix com a aquells que havien mort cridant la seva mare o ofegats sota el pes de centenars de cossos, el fet d'atipar-me de vida.

Sobretot, però, m'atreia la natura, en la qual pretenia submergir-me. Sabia pels llibres que el nord d'Anglaterra oferia una gran diversitat de turons, boscos, erms i valls; paratges habitats per espècies de plantes i animals que esperaven ser descobertes per la meua mirada errant i atenta.

A casa ja havia exhaurit totes les possibilitats. Diligent, havia anat anotant observacions dels ocells que veia passar, ja fossin aus migratòries o d'altres. Havia aconseguit fer una petita col·lecció d'ossos i cranis, que havia desbridat i rascat amb cura per treure'n tota la carn, i que guardava en una capsa de te a la carbonera de formigó que hi havia al pati de darrere de casa, perquè la mare no me la deixava tenir a dins. Havia provat la pesca, la caça amb fura, gossos ratoners i paranys, i un cop admeto que fins i tot vaig agafar un ou de corb d'un niu al capdamunt d'un penya-segat. Amb tot, la idea de caçar animals com a esport de seguida em va repel·lir. El sol fet d'interferir en els seus patrons em semblava un pecat. Havia passat gran part de l'adolescència enfilat als arbres, però ja n'estava cansat, de les mateixes vistes; dels mateixos canvis previsibles estació rere estació. Volia experimentar què passava més enllà dels confins d'aquell poblet miner que jeia sobre uns camps suau-

ment ondulats a mig camí entre la ciutat i el mar. Volia sorprendre'm. Els únics moments que em permetien conèixer'm una mica a mi mateix eren aquells en què em trobava sol enmig del bosc; la resta del temps consistia, merament, en el soroll del pati, les lliçons de classe, les tasques domèstiques i altres distraccions banals.

Havia emprès el camí a la primavera, impacient, amb una motxilla a l'esquena que contenia el mínim imprescindible per a un viatge que tenia com a únic objectiu la transitorietat: un sac de dormir, una flassada, un aïllant per dormir a terra i una muda de recanvi. Dues paelles, un vas, la cantimplora, una navalla, una forquilla, una cullera, un plat, una pala per fer feina al camp, cap mapa.

No necessitava fulla d'afaitar, tampoc.

També portava una llibreta i un bolígraf, una pastilla de sabó, un raspall de dents, llumins i una guimbarda que m'havia regalat l'avi, el qual també m'havia llegat un savi consell: dominant un instrument sempre es poden fer quatre calerons, perquè els anglesos valoren l'esforç per sobre del talent i clamen que l'important és intentar-ho. Encara no havia après a tocar-lo, aquell instrument tan estrany i hipnòtic, però tenia intenció de fer-ho. Preveia, més enllà dels camins i carreteres que s'estenien davant meu, molt de temps lliure i unes quantes nits solitàries i silencioses que de ben segur podria omplir tocant una mica de música, encara que fos de la manera més inepta i dissonant possible.

El matí del dia que vaig marxar, la mare també va insistir a entaforar-me a la motxilla un farcell amb unes quantes llesques gruixudes de pernil cuit, formatge, pomes i un pa rodó ben gros, tot embolicat amb una tovallola que em va fer prometre que faria servir com a mínim un cop al dia.

Havia passat els darrers anys de la meva infància mirant per la finestra de l'aula, desitjant fer vida a l'exterior, esperant que sonés el timbre per sortir corrent, lliure, cap al camp.

I ara finalment el tenia al meu voltant, un paisatge meravellós, una primavera ufanosa en ple esclat, el so càlid dels tudons i el repic dels pica-soques, l'olor de l'herba de Sant Jaume, l'avet balsàmic i, més enllà dels arbres i dels vastos camps, el mesc embriagador i sedatiu de la colza.

Aviat també es començarien a veure orenetes i falciots provinents del nord de l'Àfrica, que emigraven per passar l'estiu aquí, el centre del món, el nord d'Anglaterra, la terra més verda que hi ha hagut mai, tan punyent i exuberant que podria arribar a trastocar qualsevol jove.

Als flancs dels rius creixia all salvatge, que perfumava l'aire. Mentre anava caminant en collia les robustes fulles i les mastegava crues: a la llengua em quedava aquell gust tan fort i viscos. Oliós, gairebé.

Vaig deixar el riu Wear perquè sabia que si el seguia amunt em portaria cap a l'oest, fins a les valls de les terres altes de Wolsingham, Westgate i Wearhead, on deien que el riu brollava de terra i que no era més que un rajolí borbolejant, i que més enllà no hi havia res més que petits poblets amb noms com ara Cowshill i Cornriggs. Vaig pensar que allà em costaria trobar-hi feina.

Aquí i allà, anava resseguint vies de tren i carreteres asfaltades i calentes. Vaig passar per pedreres abandonades, amb avencs amples, oberts i deixats, com si fossin els forats d'uns queixals arrencats. M'anava obrint pas entre restes de rails rovellats i camins de mines de pissarra i estany. Passava per fàbriques de guix tancades i camps plens de bobines de cables i carretons buits, però dels treballadors no n'hi havia ni rastre. Sempre que podia prenia caminets de bosc, travessava camps i valls.

De feina en trobava allà on anava, a les granges i als camps. Bàsicament, es tractava de feines a preu fet i encàrrecs estranys en cases solitàries, perquè moltes famílies o bé havien perdut els homes o bé els havien recuperat però esgotats, decrèpits o desfets. Havien deixat una part de si mateixos al camp de batalla i semblaven un puzle incomplet. Pocs havien tornat en plena forma i prou capacitats per reprendre la seva vida com si no hagués passat res, i encara que n'hi havia que físicament estaven forts, havien perdut tota la fortalesa mental.

Aquestes famílies sempre necessitaven la força dels joves per fer les tasques que els seus homes, traumatitzats, ja no podien dur a terme, i rarament quan trucava a una porta em rebutjaven.

Darrere hi havia supervivents silenciosos que havien vist coses que abans els haurien semblat inimaginables. La guerra era una mena de malaltia que només podia guarir el pas del temps, i molts van viure afligits de per vida.

Durant el trajecte entre les terres que unien Durham amb Cumbria i Cumbria amb North Yorkshire no vaig deixar de treballar. Eren territoris que encara vivien de l'exploració de les mines de pissarra i estany i on els pastors pasturaven els xais als cims ventosos dels erms: a l'estiu tanquen les criatures llanades als corrals i les esquilaven, mentre que als llargs i crus hiverns havien de vigilar que no quedessin colgades de neu. Era un paisatge diferent d'aquell a què estava acostumat: també era agrest i esculpit, però potser una mica més agradable. Tot allò que no m'era familiar em provocava una sensació de novetat que m'embriagava. Aquí fins i tot els sons eren diferents: els erms eren una immensitat buida, una terra de xiuxiuejos, lliure de l'estrèpit

i el repic de la vida a les mines de carbó, una terra plena de mites. Era d'allò més emocionant.

En una d'aquestes granges em vaig fer un petó amb la Theresa, una noia sorruda que feia gust de llavor d'anís i que em va furgar la boca amb una llengua dolça i curiosa ben bé deu segons abans de sortir corrent sense dir res. Encara que m'hagués explorat amb un vigor gairebé violent i que després m'hagués tractat amb una fredor igual de sobtada que m'hauria relegat al rang d'un burro qualsevol, era conscient que allò havia marcat una petita fita a la meua vida. Naturalment, quan tornés a l'institut no em creurien: els vestidors del gimnàs ja n'anaven plens, d'històries de petons amb noies desconegudes en llocs remots. Aquestes coses només passaven en llocs allunyats i sense testimonis. I jo ara em trobava al reialme d'aquesta llunyania, alliberat del pes de la familiaritat de la gent i el poble.

A Dales la terra no era bona per conrear i les cases quedaven massa lluny les unes de les altres, així que em vaig dirigir cap al sud, cuidant ovelles, pasturant ramats, talant arbres i tallant llenya. Un dia aquí, un dia allà; seguint el sol i descansant quan tocava descansar. Per primer cop no em sentia esclau del tic-tac pesant del rellotge de la classe, les busques del qual hi havia dies que es delectaven movent-se amb una lentitud exasperant. Algun cop fins i tot semblava que s'aturessin del tot, i aquell moment interminable s'allargava un eó, mentre al meu voltant els companys no s'adonaven del complot que ens mantenia allà atrapats i captius eternament. Ara, en canvi, era amo de mi mateix, i a cada pas que feia em desprenia d'un trosset més de la meua pell d'adolescent.

Quan em vencia el cansament em preparava el jaç en algun graner, cobert o caravana abandonada. De tant en tant dormia com un tronc entaforat sota tanques d'esbarzers i grèvol, plantades potser feia molt de temps, de tres metres

d'altura i tan impenetrables com les de filferro espinós de Bergen-Belsen.

Altres nits, quan s'escampaven els núvols i els grangers auguraven que no plouria, m'instal·lava en algun camp, feia una tenda amb el llençol i m'adormia amb la claror d'una foguera que s'apagava mentre mirava la lluna, estès sobre un llit d'herba aixafada. Quan em llevava, encarcerat i xop fins al moll de l'os, maleïa les prediccions dels grangers.

El menjar me l'anaven donant. Subsistia bàsicament a base d'ous, patates i les pomes de la tardor passada, i de tant en tant algú em deixava omplir la cantimplora de llet o em donava algun tros de mantega fresca embolicat amb un farcell d'arpillera, o un crostó ressec que podria haver servit per encendre el forn d'una bòbila. També em regalaven verdura: era temporada d'espínacs i bledes. De tant en tant un nap cru, que anava rosegant, però no m'aficionaven gaire. La carn era escassa. Un cop em van donar un pot de mel, i vaig descobrir que podia sucari-hi qualsevol cosa. Fins i tot un tros de nap enfilat a la forquilla es convertia en una exquisitat si tancava els ulls, el ficava al pot i el mastegava fins que topava amb el centre amarg del tubercle.

A mesura que m'allunyava de tot el que havia conegut fins llavors, em sentia més i més lleuger. L'angoixa que se m'havia instal·lat a la boca de l'estómac durant l'últim any d'institut començava a afluixar-se, i això em va portar a un estat de claredat mental. Per primer cop, em trobava fora l'influx del repic metàl·lic de la mina; lluny de la pols negra que els dies clars semblava posar-se a tot arreu i que havies d'espolsar de la roba de llit estesa en rengleres als carre-

rons de darrere. Ara respirava profundament i caminava amb tanta lleugeresa que em feia la sensació que em podia passar dies trescant sense parar. També sentia que els ossos, les articulacions, els músculs i la ment em funcionaven alhora, en una simbiosi perfecta, com una màquina amb els engranatges ben greixats que funcionava amb poc més que la joventut i el menjar estrictament just.

Des que tenia consciència auditiva que el meu inevitable futur en aquella foscor polsegosa em sotjava com un fantasma que se'm ficava al subconscient i m'ho tenyia tot de negre. D'entrada pensar-hi m'aterria, però darrerament em provocava una aversió absoluta.

Als pares no els havia ni passat pel cap que jo no acabés treballant a la mina. Hi havia nois de la meva edat que ja feia un parell o tres d'anys que hi eren, però la raó per la qual ara em trobava rondant pels camins d'Anglaterra, una persona tan aficionada a l'aire fresc i la solitud com jo, era precisament la idea que havia de seguir el pare forat avall tal com ell havia seguit el seu. Era un acte d'escapisme i rebel·lió. Amb tot, l'expectativa social encara em pesava, i em preguntava si allò no era simplement una petita concessió, un primer i últim espeterneç abans de *posar seny* de veritat. Si més no, però, havia d'intentar veure un altre món abans que la mina—o encara pitjor, la guerra—se m'emportés del tot.

La primavera esclatava al meu voltant, i al voltant dels personatges que vaig anar coneixent pel camí durant aquelles setmanes cada vegada més càlides. Rodamons, pescadors i altres viatgers. Gitanos, se'ls anomenava, i es guanyaven la vida arreglant olles i paelles, trenant vímet, comprant i revenent objectes. Un cop vaig compartir foguera amb una família de set que cada nit s'ho manegava per encabir-se en una petita caravana amb sostre rodó, traccionada per un cavall de tir vell i dòcil.

La postguerra encara es portava prou bé amb aquells que tenien molta i s'accontentaven amb poc. Vaig conèixer naves sense cap pressa per tornar-se a fer a la mar, recol·lectors de fruita ansiosos per la primera florida de nabius i móres, recol·lectors de llúpol esperant el moment de marxar cap al sud a passar-hi tot l'estiu, i homes que anaven amb grans tines fumejants plenes de quitrà i que l'escampaven per la carretera amb uns raspalls enormes; vaig passar estones mortes amb els perduts i els atordits, tots ple-gats supervivents.

La meteorologia era la clau per encetar contacte amb els estranys, perquè els anglesos són un poble obsessionat amb el clima: cal queixar-se'n tant si fa bo com si fa núvol, tant si plou massa o massa poc. Rares vegades se sent un anglès complimentar les condicions meteorològiques o l'estat de la seva gespa, encara que sigui la més verda del comtat. Parlar del temps és una mena de codi encobert, una moneda d'intercanvi, un tràmit necessari per fer avançar la conversa un cop s'ha guanyat la confiança mútua. Això ho vaig aprendre pel camí, quan les circumstàncies i el pragmatisme de la supervivència em van obligar a obrir la boca més del que estava acostumat a casa, on les meves interaccions amb els adults consistien a obeir ordres mitjançant grunyits i renecs rudimentaris. D'entrada, el que em va deslligar la llengua va ser la solitud, tot i que aviat vaig aprendre que no cal tenir-li por; de fet, aquella sensació aclaparadora de no tenir cap rumb marcat em va fer viure una eufòria inesperada. Podia anar on volgués, fer el que volgués, ser qui volgués. En les converses amb estranys, gairebé mai no esmentàvem la guerra; manteníem la bèstia enterrada. No suportava que l'exhumessin.

Al cap d'un temps em vaig cansar de les rases i els bosquets, i em vaig començar a sentir atret pel mar, així que vaig canviar la direcció i em vaig orientar cap al continent europeu, seguint els cartells que portaven als pobles més orientals dels comtats de Cleveland i North Yorkshire.

Skinningrove i Loftus.

Staithes i Hinderwell.

A cada un d'aquests indrets hi trobava prou feina per quedar-m'hi un o dos dies i llavors continuava endavant.

Vaig anar a Runswick Bay i a Sandsend, i finalment vaig arribar a la ciutat de Whitby, on em van rebre el seu arc fet d'os de balena, la seva brisa avinagrada, i, més enllà, les ruïnes d'un antic monestir.

En aquest tram de costa vaig trobar dues avionetes estavellades, estimbades a trets en un cel dividit pel conflicte, una de les quals era una massa informe i ennegrida de metall rebregat per les flames i de vidres desfets. La segona la vaig trobar en un camp de blat; li faltava una ala, però tret d'això estava intacta, amb el morro descansant sobre les espigues que sobresortien pel seu voltant, com si l'hagués aparcada allà un grup de persones que anaven de pícnic.

Però a la cua i a l'ala que havia sobreviscut encara lluïa la insígnia perniciosa d'un imperi d'horror, i, escampades al seu voltant, les restes de la sinistra missió de la guerra, que encara no havien caigut en mans dels nois de la regió, un botí que, per algun motiu, els havia passat desapercebut: una pala d'hèlice torçada tan llarga com jo i una peça de roba espellifada que no em vaig atrevir a tocar. Feia la sensació que el bombarder s'hagués estibat feia només uns minuts, que hagués caigut en espiral sobre els camps quadriculats i irregulars d'aquella terra forana, amb el rastre de fum encès i la mort alçant-se per saludar el pilot, amb la pregària precipitada als llavis; una víctima més d'aque-

lla dansa esbojarrada de conflicte. El fantasma d'una altra dada estadística.

No m'hi vaig quedar gaire, allà, i aviat vaig ser al cim del turó de High Normanby, des d'on vaig contemplar els vessants de pastura de Fylingthorpe, i a sota, la badia i les seves aigües, que formaven un bonic mosaic fet d'un mirall esmicolat de maragda i malaquita.